

آیندهٔ اسلام

جان اسپوزیتو

ترجمهٔ مهدی امینی

فهرست

۱۳	پیشگفتار.....
۱۷	مقدمه مترجم.....
۲۱	مقدمه.....
۳۳	فصل اول: چهره‌های متعدد اسلام و مسلمانان.....
۳۵	اسلام یا اسلام‌ها؟.....
۳۶	تجربه بُعد تاریک.....
۳۸	مسلمان بودن در آمریکا.....
۴۳	چالش‌های فراوان «مسلمان بودن در آمریکا».....
۴۴	اسلام و انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۸.....
۴۶	کوئیدن مُهر سکوت بر دهان اکثریت مسلمانان.....
۵۱	جان مک کین و صهیونیست‌های مسیحی افراطی.....
۵۴	من کیستم؟ هویت مسلمانان در غرب.....
۵۸	مسئله در اروپا این است: بودن یا نبودن؟.....
۶۵	چرا مسلمانان تروریسم را محکوم نکرده‌اند؟.....
۷۱	مسلمان آمریکایی شدن، مسلمان اروپایی شدن.....
۷۵	مسلمانان به چه معتقدند و چرا این موضوع اهمیت دارد؟.....

۱۴۰	جهانی‌سازی جهاد
۱۴۱	جهاد افغانستان
۱۴۲	فرقه‌گرایی سنی و شیعه
۱۴۶	سیاست خارجی آمریکا: جنگ علیه تروریسم جهانی یا اسلام؟
۱۵۰	تجاوز اسرائیل و جنگ در غزه
۱۵۳	چالش ادامه‌دار
۱۵۵	فصل سوم: اصلاحگران مسلمان کجایند؟
۱۵۵	آیا اسلام مستعد اصلاح است؟
۱۵۹	میراث مدرنیسم اسلامی
۱۶۳	بازاندیشی اسلام
۱۶۶	سنت و مدرنیته یا پیوند گذشته و حال
۱۷۲	«اسلام حقیقی» و «اسلام افراطی»: ترسیم خط افتراق
۱۷۸	بمب‌گذاری انتحاری: جنگ فتواها
۱۸۳	یزدان‌سالاری یا مردم‌سالاری
۱۸۷	دموکراسی و پلورالیزم دینی
۱۹۲	مسلمانان در غرب
۱۹۷	آینده مسلمانان آمریکایی و اروپایی
۲۰۰	مسلمانان و غرب: مقابله با ایدئولوژی ترس
۲۰۲	به سوی پارادایم جدید قدرت‌یابی زنان
۲۰۷	جهاد جنسیتی
۲۱۲	فرحت هاشمی: اصلاحگر یا بنیادگرا
۲۱۵	فمینیست اسلامی یا زنی از تبار طالبان
۲۱۷	علمای اصلاحگر حامی زنان
۲۲۱	«بیلی گراهام‌های» اسلام: مبلغان تلویزیونی مسلمان

۷۷	فرزندان ابراهیم چه کسانی‌اند؟
۷۸	وحدت و کثرت: یک خدا، چندین وحی
۷۹	نوعی سنت یهودی-مسیحی-اسلامی؟
۸۲	شریعت: راهنمای اخلاقی یا منشأ ظلم
۸۴	خدایی جز خدای یگانه (الله) نیست: اقرار به ایمان
۸۷	نماز
۸۹	روزه ماه رمضان
۹۱	زکات
۹۲	زیارت مکه (حج)
۹۳	جهاد: مبارزه در راه خدا
۹۷	سنی-شیعه: یک دین، چندین شاخه
۹۷	آیا می‌توانید یک سنی را از شیعه تشخیص دهید؟
۱۰۲	مسلمانان امروز چه می‌خواهند؟
۱۰۷	فصل دوم: خداوند در سیاست
۱۰۸	مسئله
۱۰۸	یک امپراتوری شیطانی جدید؟
۱۱۰	اسلام از منظر انقلاب اسلامی ایران
۱۱۱	عقب‌نشینی از مسیری سکولار/پیروزی حکومت الله؟
۱۱۲	خیزش اسلام در سیاست مسلمانان: چرا و چگونه؟
۱۱۷	انقلاب خاموش: رأی‌ها، نه گلوله‌ها
۱۲۱	سیاست‌های حکومت‌های مسلمان
۱۲۳	تولد و رشد ایدئولوژی جهادی
۱۳۰	مذهب و تروریسم
۱۳۶	نقش اسلام و‌هایی/سلفی

۲۲۳	امر خالد: «اولین مبلغ تلویزیونی جهان غرب»
۲۲۶	اسلام و غرب
۲۲۸	عبدالله جیمستر (آجیم)
۲۳۴	آیا هنوز امیدی هست؟
۲۳۷	فصل چهارم: آمریکا و جهان اسلام
۲۳۷	ساختن راهی جدید، رو به جلو
۲۳۸	حلقه مفقوده
۲۴۱	آیا آینده‌ای برای دموکراسی در جهان اسلام متصور است؟
۲۴۸	حقوق زنان در اسلام چه می‌شود؟
۲۵۴	مردان و زنان مسلمان در مورد حقوق زنان چه می‌اندیشند؟
۲۵۷	شناسایی افراط‌گرایان بالقوه و تروریست‌ها
۲۵۸	آن سوی برخورد تمدن‌ها؟
۲۶۱	تکلیف ستیزه‌جویان در غرب چه می‌شود؟
۲۶۵	آزادی‌های مدنی مسلمانان
۲۶۶	چه تعداد تروریست بالقوه در آمریکا وجود دارد؟
۲۶۶	آزادی‌های مدنی و جامعه مسلمانان آمریکایی
۲۷۱	مبلغان نفرت: مسیحی و مسلمان
۲۷۴	مبلغان مسلمانی که نفرت می‌پراکنند
۲۷۷	مسلمانان در غرب: میان‌روها کجایند؟
۲۸۰	مسلمانان غربی: یاران و شهروندان
۲۸۲	اصلاح اسلامی غربی: بزرگراه جهانی
۲۸۵	پلورالیزم دینی در قرن بیست‌ویکم: چه کسی به جهنم می‌رود؟
۲۸۶	عدم تساهل در میان مسلمانان چه می‌شود؟
۲۹۵	چالش پلورالیزم برای دموکراسی‌های سکولار غربی

۲۹۷	ساختن فرهنگ جهانی پلورالیزم
۳۰۵	نوآوری‌های بین‌الادیانی مسلمانان
۳۰۵	پیام عثمان
۳۰۷	«حرف مشترک»
۳۱۲	دیپلماسی عمومی: برقراری روابط و تحدید تروریسم
۳۱۹	پسگفتار
۳۲۷	پسگفتار نویسنده بر ترجمه فارسی
۳۲۷	از بهار عربی تا زمستانش
۳۳۳	گذار دموکراتیک در تونس
۳۳۶	دولت اسلامی عراق و شام
۳۳۷	دولت اسلامی عراق و شام (داعش): تبار و چشم‌انداز اسلامی
۳۳۸	جذب جوانان مسلمان غربی در داعش
۳۴۳	پی‌نوشت‌ها
۳۴۳	نمایه

پیشگفتار

کتاب آینده اسلام کتاب مهمی است. آن‌هایی از ما که بعد از فجایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در خط مقدم تلاش برای تبیین اسلام در جهان غرب بوده‌ایم، خیلی زود - البته نه به سادگی - به بی‌خبری و جهل گسترده اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها از دین اسلام پی بردیم و دریافتیم هیچ تمایلی ندارند به نگاهی خوش‌بینانه‌تر از اسلام دست یابند. به گونه‌ای که وقتی برای بیش‌ترشان توضیح می‌دهید که در حقیقت قرآن از کشتار بی‌رحمانه طرفداران سایر مذاهب یا گسترش ایمان به وسیله شمشیر دفاع نمی‌کند، از قبول آن امتناع می‌ورزند. حتا از پذیرش این حقیقت هم که پیام قرآن - به رغم این که هنوز در کشورهای اسلامی، کارهای زیادی برای ارتقای برابری جنسیتی وجود دارد - از ابتدا در باره آزادی و حقوق زنان، مساعد و مهربانانه بوده است تقریباً سرباز می‌زنند. یکی از سؤالاتی که به کرات پرسیده می‌شود این است که: «چرا اسلام اصلاح^۱ به خود ندیده است؟»

این پرسش هم نشان از بی‌خبری از تاریخ غرب و هم تاریخ اسلام دارد، زیرا فرض را بر این می‌گیرد که در مورد جنبش اصلاحات که توسط مارتین لوتر (۱۴۸۳-۱۵۵۶) و ژان کالون (۱۵۰۹-۱۵۶۴) بنیان‌گذاری شد، چیزی خاص و

منحصربه‌فرد وجود داشت، که نشانگر برتری ذاتی و ماهیت مترقی فرهنگ غربی است. اما در حقیقت، جنبش لوتر نمونه‌ای از رفرماسیون‌های پیشامدرن است که به بسیاری از جنبش‌های اصلاح و احیا که تاریخ مسلمانان را به کرات نشانه‌گذاری کرده‌اند، شباهت دارد. همه این جنبش‌ها چه مسلمان و چه مسیحی برنامه مشابهی را دنبال می‌کنند؛ همه آن‌ها در تلاش برای بازگشت به سرچشمه‌ها و منابع سنت و رهایی از شیوه دینداری گذشته نزدیکند. لذا می‌بینیم که لوتر و کالون درست به همان شکلی که احمد ابن تیمیة سوریه‌ای (۱۲۶۳-۱۳۲۸) خواهان بازگشت به قرآن و سنت پیامبر (ص) بود، در جستجوی بازگشت به مسیحیت «ناب» برخاسته از کتاب مقدس و پدران کلیسا بودند. ابن تیمیة در آرزوی بازگشت به اصول، حجم وسیعی از فقه و فلسفه مقبول و جاافتاده را زیر و زبر ساخت، درست همان‌گونه که لوتر و کالون به متکلمان اسکولاستیک قرون وسطی حمله بردند. بنابراین مثل هر جنبش اصلاحی اسلامی، جنبش آن‌ها (لوتر و کالون) هم ارتجاعی و هم انقلابی بود. جنبش‌های اصلاحی معمولاً طی دوره‌ای از تغییر فرهنگی یا در نتیجه یک بحران سیاسی عظیم - که جواب‌های کهنه و قدیمی دیگر کفایت امروز را نمی‌کنند - پدیدار می‌شوند و مصلحان^۱ به دنبال روزآمد کردن سنت می‌روند تا سنت‌ها بتوانند پاسخگوی چالش‌های معاصر باشند. جنبش اصلاحی پروتستان، طی تغییرات اجتماعی عمیق در اوایل دوره مدرن - درست زمانی که مردم متوجه شدند دیگر نمی‌توانند به شیوه اجداد قرون وسطایی‌شان مؤمن باشند - شکل گرفت. بنابراین رفرماسیون بیش‌تر محصول مدرنیزاسیون بود تا علت آن. و به لوتر نه به مانند بنیانگذار تغییر، بلکه به مانند سخنگوی یک جریان و موج جاری باید نگرسته شود. در حال حاضر جریان مشابهی در جهان اسلام پدید آمده، جایی که فرآیند مدرنیزاسیون در آن حتا مسئله‌برانگیزتر از اروپای قرن شانزدهم بوده، چرا که این فرآیند به واسطه دخالت استعماری و تأثیر مستمر غرب در امور داخلی مستعمرات

سابق، بسیار پیچیده شده است. مسئله دیگر این که مردم غرب بیش‌تر اوقات در توانایی اسلام در اصلاح خودش و همین‌طور حضور و تأثیر مصلحان مسلمان مرددند، که این امر تا حدودی به خاطر پوشش ناچیز و اندک رسانه‌ها و مطبوعات غربی از این متفکران خلاق است. به برکت وجود این کتاب که جای خالی آن بسیار احساس می‌شد، دیگر بهانه‌ای برای این نوع بی‌خبری و ناآگاهی وجود ندارد. پروفیسور اسپوزیتو معرفی غنی و شفافی از کار مصلحان اینچینی، مانند طارق رمضان، امر خالد، شیخ علی جمعه، مصطفی سریک، تیم وینتر و هبا رثوف ارائه داده است. افراد مذکور مانند لوتر، به صراحت از یک جریان مهم در تفکر اسلامی، که نگاه غربی رایج به اسلام را به چالش می‌کشاند، صحبت می‌کنند. این جریان به صورت آشکار، تفسیر تحت‌اللفظی از قرآن - براساس اصول و هنجارها - را نمی‌پسندد و به خوبی به این مسئله واقف است که قوانین و سنت‌ها به واسطه شرایط تاریخی‌ای که در آن‌ها رشد و گسترش یافته، شرطی شده‌اند، و باید در پرتو این فهم تفسیر شوند. همچنین این جریان، خودانتقادی را امری لازم، خلاق و ضرورتی دینی می‌داند؛ از خشونت و تروریسم متنفر است؛ و در تکاپوی آغاز «جهادی جنسیتی»^۱ است. مهم‌تر از همه این که پروفیسور اسپوزیتو به روشنی مشخص می‌کند مردم غرب نمی‌توانند به سادگی نسبت به این تحولات در جهان اسلام بی‌اطلاع باقی بمانند. او نشان می‌دهد چگونه شکست در سیاست خارجی غرب، یکی از علل بحران جاری در منطقه شده است. و این که چگونه برای مثال ناآگاهی از شکاف بین شیعه و سنی در عراق، شناسایی دوستان از دشمنان را برای آمریکا غیرممکن ساخته است. ما امروزه در دنیایی واحد زندگی می‌کنیم و دردی مشترک داریم. پیامدهای ناگوار آنچه امروز در افغانستان و غزه اتفاق می‌افتد، احتمالاً فردا در لندن یا واشنگتن‌دی‌سی ظاهر می‌شود. اصرار بر این باور که همه مسلمانان از تروریسم حمایت می‌کنند، مخالف دموکراسی و ذاتاً مخالف آزادی‌اند، نه تنها علیه